

ZVON

LEPOZNANSKI LIST S PODOBAMI

Leto V.

Na Dunaji 15. septembra 1879.

List 18.

Ivan Vesel-Koseski.

Odlični pesniki in pisatelji slovenski.

IV.

Ivan Vesel-Koseski.

V slovenskem slovstvu je najzanimivejša ona prehodnja doba od leta 1843.—1850., ko je naša literatura otrešla svojo mladostno neukretnost, ko se je ustanovila in učistila ter nastopila svojo tretjo, moško dobo. Že hervaško gibanje l. 1835.—1840. pod vodstvom Ljudevita Gaja obrnilo je bilo pozornost Slovencev na-se. Njegova „Danica Ilirska“ pozvala je bila na sodelovanje tudi Slovence, ki takrat še niso imeli svojega lepoznanškega lista — Čebelica je le od daleč nanj spominjala — in so morali svoje spise v nemške liste pošiljati, n. pr. v Illyrisches Blatt, Carniolio, Carinthio itd.

Mnogo Slovencev je pisalo v Danico. Ali čutili so vedno živejšo potrebo lastnega časnika in že l. 1838. prosil je Leopold Kordesch dovoljenja, da bi smel izdajati „Kranjske novice“ z literarno prilogo „Zora“. Pa stoprav l. 1843. je dobilo kmetijsko društvo ljubljansko privoljenje za izdavanje kmetijskega lista „Novice“. Ta list je postal Slovincem oživljajoče solnce, od katerega so dobivali vsi od l. 1843. do l. 1848. svojo duševno omiko in poduk v različnih strokah človeške znanosti. One so netile tleče iskre narodne zavesti, dokler se ni vsledi vnanjih dogodkov l. 1848. razpihala v velikanski plamen. Novice so združevale in zbirale okrog sebe vse slovenske pisatelje in jim dajale priložnost, svoje spise najhitreje širiti med ljudstvom.

Za Novicami dobili so Slovenci l. 1848. še mnogo drugih listov. Začelo je vse

pisariti in skoro se je pokazala tudi slaba stran časništva. Časniški pisatelji se navadijo neke hitrosti in breziskerbne poveršnosti, da izgubljajo vedno bolj sposobnost za korenita, strokovnjaška dela. Čitatelji ne sodijo tako natančno, ker beró spis le bolj v naglici in ne devajo vsake podrobnosti na tehtnico. Uredniki in lastniki listov imajo navado svoje sodelovalce in podpornike povzdigati, slaviti, imenujejo jih: rodoljubne, marljive, neutrudne, dobroznane i. t. d. Slavohlepnost vleče tudi manj sposobne ljudi k pisateljevanju. Spis za spisom pošiljajo v časnik. Ljudje beró mnogokrat eno in isto ime in prevzame jih misel, da mora biti njegov lastnik imeniten pisatelj, velik mož. Listi gredo od rok do rok, širijo se mnogo hitreje od knjig. Tako se raztrobi slava marsikaterega časniškega pisatelja, ki je v resnici le duševni siromak.

Slovenci so iskali tedaj prave poti do izobraženosti; zato so tipali na vse strani in večkrat so zabredli s poti zdravega razuma in naravnega razvijanja. To se jim je pripetilo zlasti na jezikoslovnem in zgodovinskem polji, v onih dveh znanostih, katere so v prehodnji dobi najbolj gojili. Spoznali so, da je čist, uglajen in ustanovljen jezik neizogiben pogoj za vsako literarno delovanje. In ker so čutili, da so Slovenci sami za-se premali in preslabi, začeli so približevati svoj jezik ostalim slovanskim narečjem, kolikor se je moglo to zgoditi brezi sile za slovenščino. Todá kmalu je to pri-

bliževanje presegalo narurne meje. Ideja slovanske vzajemnosti je zbudila željo po enem vseslovanskem jeziku. Do tega vseslovanskega jezika mislili so dospeti po raznih potih. Pametnejši so pri-govarjali, naj se sprejme kateri obstoječi jezik za vseslovanskega (Hitzinger je govoril za staroslovensščino, Poženčan za ruščino). Drugi pa so mislili vzajemni jezik iz vseh slovanskih, ali iz vseh jugo-slovanskih tako ustvariti, da naj se iz vsakega vzame, kar ima najboljšega. Ta predlog je dobil pri Slovencih mnogo prijateljev in tudi dejanskih izverše-valcev. Ali ti niso pomislili, da ustvarjajo mešanico, katere razen filologov nihče razumel in nihče rabil ne bode. Pozabili so, da je jezik živa stvar, ki se po narurnih zakonih razvija in množi, katerega ne delajo posamni slovničarji, nego ves narod.

Politično prebujenje pospeševalo je zgodovinska preiskavanja. Treba je bilo svetu dokazati, da Slovenci živé, da prebivajo že od nekdanj na svojej zemlji, da so se začeli Nemci še le pozneje med nje širiti, jim gospodovati in jih zatirati. Zato so bila prašanja o naj-starejših prebivalcih notranje Avstrije, o prihodu Slovencev v sedanjo domo-vino itd. jako važna in reševala so se z veliko razburjenostjo. Nasprotniki nam niso hoteli priznati niti imena „Slovenci“, imenovali so nas spačeno in pomešano sodergo. Naši rodoljubi pa so stopili na noge in začeli iskati po zgodovini sledu Slovanom. Kakor prijatelji filologije iz-brali so si njo za voditeljico in opirali svoje terditve na etimologijo. Ali ravno ta jih je tako daleč zapeljala, da so po Kolarjevem vzgledu poslovenili skoro vsi Evropo.

Najbolj pa se je izražalo prebujenje Slovencev v splošnem pesnikovanji. Pesen je najpripravnejša posoda, v katero iz-liva človeško serce svoje nade, hrepenjenja in ideje. Tako je bila pesen tudi v prehodnji dobi mer in smoter vsemu gibanju. Ona je tesila pesnikovo serce in izpodbujala poslušalce ter jih navdu-ševala za narodno idejo. Prav dobro pravi Ivan Zaher (Djulabije) o tem pes-nikovanji: „Možje, ki so se na polji zna-nosti ali pa javnega narodnega in der-žavnega življenja izkazovali, bili so v onem času pesniki, manj ali bolj od Vil naudahneni, večinoma pak pevci „in-vita Minerva“. Mnogo teh pesni zdaj nič več ne velja; ali tedaj, ko je pesen vladala, storile so svojo dolžnost, naudu-ševale so dostikrat z neprimernim uspe-hom na delovanje. — Glavni predmet tega vseobčega pesnikovanja bili sta na-rodova preteklost in bodočnost. Z ve-likim pathosom so pripovedovali oni pesniki zmagé Slovanov; ponavljali so nekdanje bogočastje slovansko; po ze-lenih gajih, po srebernih jezerih, po temnih oblakih, povsodi so iskali sledov nekdanjim slovanskim bogovom in bo-ginjam, zlasti Vilam. Peli so o Živi in Perunu, kateri pomaga iz oblakov streljati na neprijatelje Slovanov. Idealizovali so preteklost in jo kazali zaspanim sovre-menikom kot zercalo, v katerem naj se ogledujejo in potem popravljajo“.

* * *

Mož, ki je to zanimivo dobo preživel, v njej deloval in na njeni razvitek uplival, je Ivan Koseski. Tudi on je otrok svojega časa, zato se mu poznajo vse napake in zmotnjave prehodnje dobe od l. 1843.—1850.

Iz Koseskega življenja ne vemo mnogo. Znana ni o njem nobena anekdota, kakor

so sicer o velikih možeh mnogoštevilne in zelo razširjene. Rojen je bil 12. septembra l. 1798. v vasi Koseze na Gorenjskem (blizu Moravč), od tod njegovo pesniško ime. Učil se je v Ljubljani in na Dunaji prava. Potem je stopil v službo pri kameralnem uradu v Ljubljani in od tod je prišel pozneje v Terst, kjer živi še sedaj kakor finančni svetovalec v pokoji. Od tod zahaja navabno vsako leto po nekaj tednov na razvedrenje v Gorico ali njeno okolico.

L. 1852. zadela je Koseskega velika nesreča. Naredila se mu je bila na lici oteklina (tor) in zdravniki so mu jo prerezali, morda po nepotrebnem. Vsledi nespretne operacije skerčil se mu je ves život. Roke in posebno noge so mu bile odrevenele, da niso nič čutile, niti šivankinih pikov. Da bi zadobil sopet telesno gibčnost, podal se je v abanske toplice pri Padovi. Te so mu dobro godile, tako da je l. 1856. že popolnoma okreval. Vendar mu je ostala še vedno neka okornost. Vsledi tega je oslabel tudi njegov spomin in njegov duh je otemnel.

Koseski je začel že kot dijak pesni zlagati. Na to ga je napolnil Vodnik in zlasti njegov profesor zgodovine in poetike Richter, ki je sam pesni zlagal. L. 1817. zloži Koseski prvi svoj in ob enem prvi slovenski sonet „Potažba“. (Vodnik mu je baje nasvetoval ta naslov mesto „tolažba“.) Natisnen je v Laibacher Wochenblatt-u l. 1817., št. 4. Razen tega pa je zlagal Koseski v svoji mladosti najrajši nemške pesni. Več njegovih nemških balad je natisnenih v Laibacher Wochenblatt-u l. 1818. Slovenske pesni je začel sopet zlagati še le od kar Novice izhajajo. Koseski je bil eden glavnih sodelovalcev Novicam, ki so vsako leto prinesle po

več njegovih pesni. Ob času svoje boleznici ustavil je bil popolnoma vse pesniško delovanje. L. 1855. pa je zlagal dve večji pesni: „Jabelkobranje“ in „Golobjak“, v katerih je hotel opisati temno in veselo stran človeškega življenja. Na to „jabelkobranje“ se nanašajo njegove besede v „Doveršivni“, kjer govori o dvojnih jabelkih. — Koseski se še vedno peča s prestavljanjem tujih mojsterskih del na slovenski jezik. Razen Dantejeve „Nebeške komedije“ pravijo, da ima v delu še celega Homerja in indiško Sakuntalo

Zbrane Koseskega pesni je izdala Slovenska matica l. 1870. pod naslovom: „Razne dela Jovana Vesela-Koseskiga“. Pozneje so izšli še oddelki Dantejeve Nebeške komedije („Paklo“) v Letopisih Slov. matice za l. 1877. in 1878.

* * *

Največ hvale je prinesla Koseskemu pesen: Slovenija cesarju Ferdinandu o njegovem prihodu v Ljubljano 1844. Ta je ustanovila njegovo slavo. Ona časti zelo priljubljenega avstrijskega vladarja, Ferdinanda Dobrotljivega. Ko je bil prišel na Kranjsko, napravili so mu bili veliko slovesnost in veselico, katere se je udeležil ves narod. Kakor izraz ljudskega navdušenja prinesle so Novice Koseskega „Slovenijo“ na posebni prikladi.

Kakor vse, kar pride o pravem času, imela je tudi ta pesen neizmeren uspeh. Dopadala je Slovencem najpopreje po svoji donečnosti, onomatopoeičnih izrazih in po visokotelečih frazah. Takrat se je gojila po šolah zlasti retorika. Za deklamovanje sposobna pesen je bila torej zelo priljubljena. Koseskega pesni so se kmalu prikupile učiteljem in učencem, kakor se dandanes ugajajo vsem

govornikom in deklamatorjem. Koseskega pesni so namreč vse (tudi lirične) retorične. O tem govori Stritar (Kritična pisma v Sl. glasniku 1868.): „Koseskega jezik ima res nekaj germečega in bobnečega na sebi, todà če ga začneš luščiti, prikaže se iz tega bliska in groma smerdljiv duh ali pa praznota“. In res, kedor se derži Herderjevih besed: „In der Kritik macht man die Probe, Verse in Prosa aufzulösen, und nimmt den Grundsatz an, dass, was in Prosa Unsinn ist, es auch in Versen sein müsse“, ne bode dolgo omahoval v razsodbi o Koseskega pesnih.

„Slovenija“ je laskala Slovincem še zlasti po svoji zgodovinski vsebini. V njej nam odgrinja Klijona tako slavno pre-

teklost, za katero bi nas drugi narodi lahko zavidali, ko bi bila resnična. Vsi slavnejši junaki stare zgodovine so bili Slovani! Ne le dvomljivi Justinian, Diocletian, Belizar, Tevta i. t. d., nego tudi Goth Radegeis (Radegost), Vandal Geiserich (Genzerik), Kelta Brennius (Brem) in Britomar, Dardanec Bato, vsi ti in še mnogo drugih napolnjuje slovanski pantheon! Če k temu pristejemo še nekatere derzne izraze, po serbsko zavite (primeri „Mletak“ iz Mletci) ali iz drugih slovanskih jezikov posnete besede, spoznali bomo, zakaj so začeli Slovenci Koseskega častiti kakor velikega, vseslovenskega pesnika, nasproti „Kranjcu“ Preširnu.

Simon Rutar.

(Konec prih.)

Slike iz Italije.

VII.

L u g a n o.

3.

Zamišljena sedim pod kipom,
Ne vtudi pogled se nikdar.
Da-si podoba kamenéna
Na sebi je oskromna stvar.

A mož berdák opasan s tulom,
Ki derzno svoj nateza lók,
Ves svet ze njemu gorko čudi,
Ponos je starcev in otrók.

Poslušaj! — jel je govoriti,
Popisovati prejšnje dni.
Nečast, sramoto, britko sužnost,
Ki dušo in telo mori.

A hipno se zvedri obličje,
Pogled mu zvesti je razvnet:
„Hoteli svobodni smo biti,
In bratje složni, srečni spet!“

Bog blagoslavljal je početje,
Jutranji zór nam prisejal
In je slavil po dolgi noči
Verhovje sterma górkih tál.

In zór preminjal se je skoraj
V svobóde solnčino svetlost:
Očina rešena je bila
Ter sin njej vdani bil je prost!

Ponižno nagnena poslušam,
Sočutje v duši plamení,
Iz sná bedečega se vzbujam —
In svetli beli kíp moléí.

4.

Svétli kíp molči. — A vendar
Izgovoren je povsod,
Kar je storil, vse domovje
Priča in hvaležni rod.

Čverste sape ljubkovaje
Njega šepetó imé,
Iz dehtečega germičja
Sôpem ga preželjna v sé.

Jek poziva ga stoteri
Iz skalovja in duplin;
Šum slapov krepkó preglaša
Ter bobni do visočin.

Kodar hodim in se šetam,
Mož prikaže se očém;
Čudno, je-li? a slušajte,
Kaj razločno vam povém:

Misliti si meni možno
Brez ljubezni ni sercá,
Duše ni brez domoželja,
Ni ločitve brez solzá.

Niti néba brez ozvezdja,
Ki blesti prekrasno se,
Pómladi ni brez cvetice,
In brez Tella Švice ne!

Lujiza Pesjakova.

Na planinah.

(Konec.)

Bokalnico — to je precej dolga preklja,
s katero ogljarji od verha kope v sredi
napravljeno luknjo braško, ki jo za
kurjavo rabijo v kopo spravljajo (braška
je pa drobno oglje, za na prodaj ne pri-
pravno, za kurjavo v kopi pa prav dobro),
— bokalnico je naslonil mož na kopo
in koš za braško je spravil pod streho
v kočó, kjer je imel včasih koze zaperte
čez noč. To je bilo še v prejšnjih letih,
ko so ljudje smeli delati, ko se jim še
ni branilo in ko je bilo tukaj v gorah
še vse polno življenja, petja in veselja.
Zdaj ni tega več, zato je oče Podpih
sam pri kolibi, čeravno je ta precej pro-
storna, široka in dolga.

„Zdaj ga pa natlačíte eno!“ pravi
Jože in ponudi starcu tabaka.

„Hencej! ga pa bom, ravno mi je
pogorel in tudi že potekel, drevi mi ga
ima Svetličič prinesiti, ki pride od doma,
konj pojde iskat, ker jih bo nekaj
rabil“.

Kmaló je gorel tabak v mali pipi,
gorjuškega dela z letnico 1838. Kratka

cev je priletnemu, škerbastemu možu
tako daleč med ustne zlezla, da je ni
bilo skoraj videti, pipa se mu je pa
malo tresla med čeljustmi in lica so
tako hodila sem pa tje, da so se skoraj
zadevala na notranji strani. Tako je
mož vlekél, kakor star kovaški meh iz
jerhastih hlač. Prav videlo se mu je,
kako mu diši tabak in kratkočasno ga
je bilo gledati, s kako posebno slastjo
ga je pihal, čeravno so se mu včasih
malo sline pocedile doli po špičasti
bradi, kedar je hotel pljuniti.

„Malo mleka imam, če se ga vama
ljubi, z drugim pač ne morem postreči,
kruha vem da imata sabo, če se ga
vama pa ljubi, dobi se ga še kak drob-
ljanec, se ve ovsen je“, govori starec in
prinese čern lonec z mlekom izpod
klopi iz kolibe, postavi ga na tvalo,
potem pa še kos terdega ovsenega
kruha iz male skrinjice pod pogradom.

„Hvala! oče, hvala lepa“! odgovori
Jernač, „ga pa ne bova še pila, saj
še ni dolgo, kar sva kosila. Samo

povejte nama, kako mislite, da bi se hodilo. Namenjena sva na Debelo Peč in šla bi menda najbolje čez Klek in skozi Škervante*? ?

„Kaj pa, kaj pa! naravnost tod gori čez Veliko Raven, na Klek in skozi Škervante, pa sta gori. Na Klek vama se iti treba ni, kar skozi Škervante gori. Nazaj pa skozi Lipanico doli, Zajavornik in Zapolanico sem. To bo najlepša in najprijetnija pot. Prav lahko bosta obhodila danes*.“

Pred odhodom sta morala malo mleka pokusiti, da se nista staremu zamerila, rad ga je dal, čeravno ga je malo imel. — Poslovivši se koračita dijaka po ozkih stegnéh dalje, ogljar pa pogleda še enkrat za njima, potem vzame sekiro na ramo in gre v hosto po delu. Pobiral je tu in spravljal skupaj, kar je po zimni sneg polomil in veter poderl, in ravnal je v krado.

Ni bilo še poludne, ko sta dospela verhu Debele Peči. Nenavadno je solnce pripekalo, nekoliko tudi zato, ker je bil zrak tanek na precej visoki gori. Na več krajih je še sneg ležal med skalinami, prav na debelo ga je bilo še naloženega v marsikakem kotlu; koder je pa že izginil, bila je zemlja s planinskimi cveticami obsejana, med drugimi se je dobilo tu „*Arabis vochinensis*“, „*Ranunculus Seguieri*“, „*Ranunculus alpestris*“, „*Gnaphalium Leontopodium*“, skalarica ali planinka. Bolj pod verhom pa je bilo na več krajih z ruševjem (*Rhododendron*) tako zarasteno, da se je komaj skozi veje prilezlo. Z verha se je videlo globoko doli v Kermo na severno-zahodnji strani. Koče tu doli so se videle kakor male prav nizke kolibice, konji kakor ovce veliki in prasci, ki so se pasli okrog koč, kakor mačke. Proti

vzhodu je svet daleč odpert notri do Karavanek, na zahodnjo stran pa je zelo zaperto, ker Triglav in gore okrog njega kipe visoko v podnebje. Večkrat se sliši od na zahodnji strani stoječih sten, ako se izproži strelni nastroj in poslednjič se čuje samo še bobnenje, ki se zategneno v skalovji pogubi. Na severni strani se dvigujejo kvišku snežniki sosednje Koroške.

Prišel je na Debelo Peč ovčji pastir, ki je stal poletni čas z ovcami nad Lipanico nekoliko pod verhom debele Peči.

Pastir, Rebikarjev Šimen po imenu, ni bil več mlad, imel jih je, kakor je sam pravil, že nekaj čez petdeset, pa bil še vedno fant, ker mu ni kazalo ženiti se v mladih letih, zdaj se mu pa več ne ljubi in bi žena tudi ne bila zanj, on pa za njo ne, ker ga življenje pri ovcah v gorah bolj veseli, kot v nižavah pri pustih ženskah. Zdaj je sam svoj gospodar, nima posebnih skerbi in ni mu treba poslušati sitnega bahjega klepetanja, če se mu kaka reč ponesreči ali spakedra; ko bi ženo imel, bi se bilo pa vedno bati obiranja, ako bi šlo kaj narobe pri delu ali kjer si hodi. Pravil je, da tudi sam toliko zna šivati, da si sam lahko popravi in zašije, kar se mu razterga, kuhati pa bolje zna, kot katerasibodi kuharica. Take žgance skuha in tako jih zabeli, kedar ima dovolj masla ali slanine, da se kar tresejo. Zelja, korenja, repe in družih tacih prikúh pa tako ne mara, ker premalo v želodec obstanejo, mesa bi pač žena tudi ne kuhala, ker bi ne bilo nikoli kaj zaklati. Pripovedoval je nekoliko časa o svojem življenji dijakoma, ki sta počivala na verhu in ozirala se okrog sedé na kamenitni plošči. Potegnil je

hladan vetrič, jele so se kazati megle na nebu, razgled so zakrile proti Lipanici in Bohinju, torej proti jugu.

„Šimen! kaj bo iz tega?“ vpraša Jernač.

„Nič prida“, bil je odgovor, „videla bosta kmalo, kako nas bođe pognalo.“

„Pa ne da bi nas dež nažgal?“ vpraša Jože.

„Bo nas, če se ne podvizamo naglo iz gore doli do kolibe“, odgovori Šimen. „Kar naglo na noge! če ne, bođe huda, da vsaj tja do steze pridemo predno nas megla zakrije.“

Kar potegne veter, solnce se zakrije, od vseh strani se vzdigujejo megle in podijo kvisko, nobena gora, nobena planina se ne vidi več, vse je zaperto, celo stene onkraj ozke doline, onkraj Kerme, nasproti Debeli Peči so izginile. Bilo je po lepem vremenu. Kakor jelen jo je pobral pastir proti kolibi, da sta ga komaj dohajala dijaka. Divje zabuči veter v skalovji, bil je merzel. Vedno temnejša je megla in če dalje gosteja. Ovčji zvonec zaropoče, žival tudi beži v zavetje. Prileté nekatere debele kaplje, zopet zabuči in dolgo se čuje vetrov šum. Pridejo bolj drobne kaplje, zato jih je pa toliko več. Zabliska se in zagerni ob enem. „Bog in sv. križ božji“, pravi Šimen ter se pokriža, pa še hitreje stopi, bili so že na stezi, čeravno na kameniti, ozki in slabi. Zopet blisk in grom, da so oči in ušesa zaboleta, ne daleč pod verhom je šinila strela iz oblaka na zemljo. Blisk, grom in strela so sledili, da je kar ragljalo po skalnatem robovji in bučalo prek pečin. Dež se je vlil namešan z drobnimi zerni toče in šlo je izpod neba kakor bi se bile vse zatvornice odperle. Ognjeno šviganje v černih oblacih ne preneha, čuje se še vedno tresk na tresk. Kakor

bi jih bil iz vode potegnil, prišli so pastir in dijaka premočeni do kolibe, ki je stala nekoliko v zavetju v kotlu. Kjer je bilo kaj strehi podobnega, tiščale so se ovce z glavami pod krilo, vsak germič, vsako luknjo so vedele porabiti. Pes ovčarski pa je čakal pred kolibo Šimna. Kar je bilo živega tukaj, vsemu je bilo mrzaz, tako se je temperatura znižala. Zatorej pastir naglo zakuri. Ne terpi dolgo, nevihta nekoliko prejenja, pa zopet se vsuje dež, toda veter potegne, bliski pogasnejo, grom utihne, oblaki se pretegnejo na severno stran, meglo veter prepodi, potegnili se je huda ura v sosednje gore. Solnčni žarki se zopet prikažejo, vse skupaj ni terpelo čez pol ure, a vode je bilo v vsaki škervanti dosti nabrane.

„Vidita, takole me prav velikokrati napodi, v nižavah še nobeden za to ne ve, da imamo tukaj grom, dež in hudo uro, tako naglo pride in tako hitro se prevleče. Večkrat je pa tudi narobe. Tukaj gori je najlepše vreme, krasno solnce, doli spodaj je pa vse v oblake zavito, kakor bi pokrivalo morje doline in nižje hribe, vidi se blisk, čuje se grom, a pri nas je vse mirno. Kolikokrat v svojem življenji sem že videl take prikazni: pa me je tudi že samo letos večkrat takole nažgalo. Sitno je, pa še nevarno, če človeka prav na verhu kje vjame, težava je ubežati, ker se nikamor ne vidi in bi ga še kmalo kam doli čez peči dalo, da bi se pobil, ali pa bi ga tudi lahko strela ubila. Pa saj se že vselej človeku nekako zdi, predno pride, kakor bi čutil, pa tudi živina dobro ve, če je delj časa tu v gorah.“

Obleka je že visela na glistih, na vratih in povsod, koder je bilo kaj pripravnega prostora za sušilo, na ognjišči

je pa gorelo, da je bilo veselje in kmalo so se ogreli in posušili premočenci.

„Kako se pase tukaj? vpraša Jože pastirja, „ali te kaj nadleguje volk, pravijo, da lotos zopet zelo kolje.“

„Se ve da kolje, komaj je tri tedne tega, kar jih je tam doli blizo rotov na neki bohinjski planini pometal devet ovac en večer, in drugi večer je bil vrag kar tukaj doli na Kleku ter jih podaval šestnajst. Mojih se dozdej še ni lotil, pesa se vendar malo boji. Lansko poletje mi jih je bil pač poklal dokaj, kakih dvajset mi jih je podaval, ker nisem imel pesa. Grozno škodo je že napravil ljudem, štiri leta že kolje in tako po verhu sem preračunal, kolikor je meni znano, da je pokončal, in nisem preveč visoko cenil živine, pa sem naračunal še čez štiri tisoč goldinarjev! Ne verjel bi, ko bi ne bil prepričan. Loti se vrag vsake živine, ovac, koz, krav, kónj in posebno dišijo mu žebeta, létnjaki, pa tudi drujce ima rad. Starega konja bi se le pozno v jesen lotil, ko bi ga zalezal, zdaj ne rad. Tamle spomladi, ravno ko so ljudje šli s konji v planino, bil sem doli verhu Stermega Klanca. Tako sedim pri poti na debelem kamenji in steržem sè strugom les za žlice, ovce so bile gori nad mano v robu in pes je bil pri njih. Dvakrat so se zagnale, skočile so proti meni doli, tačas se je bil pripazil letos blizo tropa, toda pes ga je bil precej vzdignil in kar izgubila sta se v šumo. Ni se mu posrečilo, da bi bil katero zgrabil, ko bi ne bilo mojega Berzona, gotovo bi ne bil šel prazen. Ravno tisti dan, kmalo potem je pri-

gnal stari Kopišar kobilo s prav lepim žebetom tam mimo mene po poti. Mož je malo gluhi, zato se mora z njim precej na glas govoriti.

„Ti ga bo snedel, Jure? zavpijem nad njim.

„Kaj praviš?“

„Snedel ti ga bo, snedel, nikar ga ne devaj na pašo, ki je tako lepo žebé, ga je škoda.“

„Ali da ga bo? E, ga pa ne bo, saj zdaj mendà ne kolje več.“

„Bo ti ga, bo, rajši ga domóv ženi.“

„Bom pa malo tu ostal, nekatere dni, da bom nekoliko pogledal za kobilo. Se pač ne bo kaka nesreča primerila“, pravi Juri in krevsa počasi sè živino naprej. Prav smililo se mi je žebe, ker dobro sem vedel, da ne otide volčjemu žrelu. Še enkrat sem svaril Kopišarja in sem mu dejal, da naj stori, kakor mu svetujem, pa se ga ni prijelo. Komaj je preteklo deset dni, pa sem slišal, da je ravno njemu volk žebe vzel. Mož je res kakih pet ali šest dni bil pri kobili, malo jo je pasel, pa komaj je pete odnesel, že je bila zver tu.“

Tako je pripovedoval Šimen še več enacij nesreč, ki so se prigodile zadnje čase po planinah, kar se je volk privlekel v te kraje. Vreme je postalo lepo, obleka se je posušila, ovce so se jele zopet pasti in šle so preko gore, dijaka pa se poslovita pri pastirju, ki ju je še nekoliko spremil in šla sta posušena nazaj na planino po poti, kakor sta bila namenjena in drugi dan sta odpotovala zopet domóv.

Mat. Samostal.

5. Strážniki.

Naš dom cvétán je in krasán
 Ko zemeljska nebésa ;
 Sosedje željno dan na dán
 Tja vpirajo očesa !
 Kót dívja reka žuga
 Popláviti ravnó poljé,
 Od sévera in juga
 Zavídni tujei nam grozé.
 A naj preté sovražniki,
 Prežé naj krog in krog.
 Saj mí smo domu strážíniki
 In z nami drug je mnog!

Sovražni četi níkedár
 Nevpogne naš se tilnik,
 Níkdár tej zemlji gospodár
 Ne bode tuj nasilnik.
 Ta svet prejéli dedno
 Od hrabrih mí smo predníkov.
 Tu bo domovje vedno
 Le rodnih nam naslédníkov.
 Naj le preté sovražniki,
 Prežé naj krog in krog,
 Saj mí smo domu strážíniki
 In z nami drug je mnog!

O vsevideči ti čúváj,
 Bedéči nad zvezdámi,
 Ti domovine zlati raj
 Varúj in čúváj z nami.
 Krepóst orjáško dláni.
 Pogum junaški sercu dáj,
 Ti z nami stráží, brani
 Naš dom in narod vekomáj !
 Potem naj le sovražniki
 Preté nam krog in krog ;
 Saj mí smo domu strážíniki
 In strážínik bo mu Bog !

Boján.

Spomini s pota.

(Dalje.)

Solnce, ki je dosle svoje žarke jako občutljivo zabadalo v naše herbte, pomiče se k zapadu in kmalu zatone za kopo belih oblakov zlateč njihove robove. Vročina pojenjava malo po malo, človek in žival si oddahne, še posebno pa nam prija hladen vetrič, ki nam zdaj pihlja naproti. Konji veselo žaheržejo ter se spusté v živ dir po prostrani ravani ne iščoč utertega pota niti ogibajoč se rovov in globel. Mi odskakujemo na slamnatih sedežih v večnem strahu, da nam duša ne bi izletela skozi usta, ali našemu vozniku je malo mari naš strah in naša muka, samo časi se ozre nazaj na nas

in velí nekako dobrohotno: Dérzite se, gospoda !

Vozimo se tik Save, ali vode vendar ne vidimo, ker nam jo zakriva násip. Na levo je ostalo za nami veliko selo Oborovo in ono pred nami je Dubravčak. Onde bode treba prestopiti na desni savski breg, ker da se vozimo po tej strani dalje, zašli bi v Lonjsko polje, kjer bi bilo hitro konec vožnji. Mrak se uže prijema temnih hrastovih logov, ko dospemo do broda na Savi, s katere se zdaj v dolgih verstah gosi glasno čebhljaje vračajo v bližnja sela. Z velikim trudom in še večim krikom spravijo

brodniki in voznik konje in voz na priprosti prevoz in takisto zopet, ko smo motno Savo srečno prebrodili, na drugi strani s prevoza na pesek in potem na visoko savsko obalo.

To delo se pa ne more opraviti brez strašnih kletev, da človeku, ki ni vajen kaj takega slišati, od groze lasje ustajajo. Hervat je sirov preklinjač, zna se mu, da je bil v šoli pri največem bogohulniku — Madjaru. Proti njemu je slovenski objestnik, ki si s tem ohladi jezico, ako malo posakrabolta ali pa uže prokletega hudiča z nova proklinja, prav nedolžen otrok. Pobožnemu Slovencu zastala bi sapa, ko bi čul in razumel kolnočega Hervata. V enem dušku ti prokolne otca in mater, vero in dušo, svetca in Boga in to z najnesramnišimi in najgnusnišimi besedami, katerih na bel papir ni moči zapisati. Proklinja pa vse, mlado in staro, seljak in obertnik, vlastelin in uradnik, zadnji še bolj izborno in brezobzirno, sosebno ako ima pred sebo kmeta, kateremu bi rad pokazal svojo premoč, in ker mu je drugače ne more, kaže mu jo v psovkah in kletvah. Sosebno velja to o uradnikih stoječih na nižih in najnižih klinih birokratičnih gredí. Odtod tudi kmetovski pregovor: Rajši s cesarjem nego s pisarjem.

Ker je noč lepa in svitla, mislimo se voziti do Siska, toda v Martinski vesi, skozi katero nam je iti, bodemo se nekoliko ustavili, da nam žival malo počije in kaj pozoblje, pa tudi nam nekoliko krepila ne bode škodilo. V kerčmi sedi omizje Posavcev, med njimi na gospodsko oblečen človek — skoro gotovo učitelj — deržeč v roci „Obzor“, iz katerega je beržčas možem nekaj prečital, in zdaj se o tem razgovarjajo, kakor je videti. Na naš pozdrav nam prijazno odzdravijo,

potem pa nadaljujejo svojo razpravo. Ker govore glasno in na vsa usta, kakor je sploh Posavcu navada, hitro umemo, da se razgovar vertí o javnih in občinskih zadevah, o slabem gospodarstvu z občinskim imetkom, o gerdih cestah, o povodnji in o slabi, ali boljje rekoč nikakoršni javni varnosti. Ostro rešetajo možje lopove in tatove, pa tudi volkove v goščah, zatem občinske načelnike in beleznike, sedanje in bivše, domače in sosednje. Kmalu nam je jasno, da se tu lopovi in volkovi, načelniki in belezniki mečejo nekako vsi v en koš. Nam sicer te tožbe niso nič novega, ali zanimajo nas vendar, ker prihajajo iz ust naroda, kateremu v prvi versti gre za kožo.

Ljudem ni prav, da zdaj njihovi občinski uradniki davek razpisujejo in pobirajo. Uže preje so se malo brigali za svojo dolžnost in za občinsko dobro, a zdaj je zanemarjajo popolnoma. Kmet občinskega načelnika vidi samo takrat, kedar pride davek pobirat ali kako overho (eksekucijo) izvest. Občinske doklade ne pobira po zakonitem ključu, temveč po svoji volji, temu jo poviša, onemu jo zniža. V občinsko peneznico vplačujejo se mnogoverstne kazni in globe, a kam gredó ti denarji, tega nihče ne vé, ker se računi leta in leta ne polagajo. Čemu tudi, ker jih upravna oblast na to ne silí. Občinar ne vé nikdar, kake in kolike dohodke je imela občina in na kaj so se potrošili. Načelnik in beleznik vozikata se okoli bodi si v svojem poslu, bodi si po zabavah, a narod jima mora dajati predprege zastonj in poleg tega mora še voznik sam hraniti sebe in konje. — Pa drugi so še huji.

Pred kacimi sedmimi leti vladal je v siseškem okraji z neomajeno oblastjo kot

upravitelj in sodec neki plemenitaš, ali, kakor se je tudi sam rad imenoval, „sodec z železno roko“. Ta človek je strahoval in gulil Posavce huje nego kakov turški aga ubogo rajo ter si tako v tukajšnjem narodu za več rodov postavil najsramotošniši spomenik. Za nič in nič ukazaval je poštene možake povaliti na klop in jim dal naštetih toliko in toliko gorkih palic. Vse je trepetalo pred njim, ljudje so bežali od doma, samo da se rešijo te zveri v človeški obliki. Človek se zgraža, ako čuje pripovedovati njegova črna dela. Čujmo samo eno. Proti Svinčancem imela se je izvesti neka gozdna overha, katero navadno overši kakov pisar, kar tudi zahteva sam zakon, da namreč stroški po nepotrebem ne narastó. To overho pa je vodil sodec sam, da si je mogel naračunati debele dnevnic. In naračunal si jih je in kako debele! zraven pa še „za izgubljen čas“ kar po 30 for. na dan. Ker je tudi žandarjem zaračunal dnevnic, katerih jim pa ni izplačal, nadalje v račun stavil neke goniče, kateri so bili pa samo na papirji in je naposled ceniteljem mesto po deset gold, kakor je stalo v računu, plačal samo po goldinarji, prevaril je ta človek Svinčance v treh dneh za nič manj nego dve sto in osem deset gold. Pa kar je še najlepše, bil je samo en dan na overhi in vendar si je tudi za druga dva računal dnevnic, voz, miljarino, stroške in dangubo. To se je pred sedmimi leti godilo na Hervaškem pod ustavno vladovino. V tej pripovedi ni nič pretiranega, vse je živa istina; kdor ne veruje, čita naj „Obzor“ od 20. rujna 1872., kjer je vse to natančno dokazano. Našemu rojaku Dr. Vidriču pa gre čast, da je temu plemeni-

tašu ustavil ljudoderski posel primši tega merkača v javnosti pogumno za roge.

Prašal bode morebiti kdo: Kaj se mu je na to zgodilo, kako so ga kaznovali? — Zgodilo se je to. Više sodstvo v Zagrebu poslalo je v Sisek poverjenika, da preišče, koliko je na tem resnice. Poverjenik pride v Sisek in pozove velikega sodca pred se, se vé da uljudno. Ali sodca ni ter ga ni. Poverjenik ga pokliče drugič. Toda sodcu se tudi zdaj ni zdelo potrebno oglasiti se pri gospodu iz Zagreba. Poverjenik pa je bil človek velikega poterpeža in prosi sodca v tretje, da bi končí videl kakovega je obličja. Sodec pa zopet tebi nič, meni nič, prav tako, kakor prvič in drugič. Zdaj vendar poide poverjeniku poterpež in mož se poverne v Zagreb, ne da bi bil videl siseskega velemožnega sodca. Martin iz Zagreba, Martin v Zagreb.

„Joj, joj! Teško pa zdaj tebi, nesrečni sodec! Gotovo se užge maščevalna strela iz neba razžaljenega sodstva na tvojo pregrešno glavo“.

Ej, ne bojte se toliko zanj! Nič mu ne bode hudega ne. Ali nevoljni so vendar bili gospodje v Zagrebu, pa so mu se zagrozili, da mora priti v Zagreb, ako neče z lepa, moral bode z gerda, da se namreč opraviči. Sodec si je stvar premislil in je šel. Ko je pa onega dne po stari navadi solnce zahajalo za kranjske gore, bil je sodec zopet doma. In ljudje so ugibali in ukrepali, eni tako, drugi zopet drugako. Čas je tekel, sodec je pa sodčeval kakor popreje samo ne tako na debelo. In zgodilo se je kmalu potem, da so se pod banom Mažuraničem preustrojemale vesoljne oblasti hervaške, in glej necega dne obznanile so zagrebske

službene novine, da je siseški plemeniti sodec z železno roko imenovan za upravitelja temu in temu okraju.

Uže stari Hervatje so pa izumili pregovor, ki pravi, da volk sicer dlako menja, ali svoje zverske čudi nikdar.

(Dalje prih.)

Fr. Poljanec.

Pogovori.

XVII.

Nekdaj se je sploh mislilo, da ima vsaka cvetica, vsaka rastlina svojo posebno zdravilno moč, ta za oči, ona za pljuča, druga za drugo bolezen, tako da so slednjič vse bolezni na svetu ozdravne, samo da bi se za vse vedelo, s katero rastlino. Ta tolažilna vera gine kakor druge enake če dalje bolj, umika se svetlobi v mračna zakotja; zdaj se nahaja samo še kje na kmetih pri kaki stari ženici. Prodira bolj in bolj in širi se spoznanje, da vsaka rastlina raste sama zase, zato ker more, in to: kjer more in kakor more rasti; drugzega namena nima. Če si more človek kako pomagati z njo, dobro, njegova korist; a z nekatero si pa tudi lahko škodi, ravno tako, njegova škoda!

Tej podobna je druga vera, katero je pač iznašla kaka bolj poetična, blagotična duša, namreč, da vsaka cvetica nekaj pomeni. Ta vera je ravno tako lepa, kakor ona tolažilna, resničnosti imate obé enoliko v sebi. Zato jima dajmo slovo obema, eni kakor drugi. In s tem začnimo že v šoli, pri otrocih. Otrokom se je dan danes toliko učiti, bolj ali menj potrebnih ali vsaj koristnih stvari, kaj bi jim glave polnili s praznimi, ničevimi nauki!

Ti ljubi Radovanček iz Dragoljubcev! Ko so te oče vprašali, katera cvetica ti je najljubša, odgovoril si jim, da zvonica; dobro, nič slabega okusa nimaš.

Na drugo vprašanje, zakaj ti ta cvetica najbolj ugaja, ker ima vendar tako majhne cvetove, ki naglo usahnejo in zvené, odgovarjaš: „A vendar se meni najbolj dopadajo ti prekrasno modri zvončasti cvetovi“. Dober odgovor; jaz bi menda tudi ne vedel boljšega, in ti si vendar otrok. Ko dalje pristavljaš: „Zdi se mi, kakor bi gledal v prekrasno modro nebo“, tudi to naj ti še velja, dasi se ta pristavek meni ne zdi tako potreben; saj se ti ni potreba opravičevati in razlagati, zakaj ti ta cvetica tako posebno ugaja, saj si otrok in dovolj bi bilo, da bi rekel: zato ker je tako lepa. To bi bilo prav po otročje in — pametno. Kar pa dalje modruješ, da „modra barva kaže veselo upanje“, da te zvončice spominjajo „prijetno donečega zvona v visocem zvoniku“ in tudi še „onih malih zvončkov okolo oltarja“, da te leté nedolžne cvetice, ker so nekako zvonu podobne, opominjajo „svete dolžnosti, da naj greš v cerkev ter ondu pobožno moliš dobrega Boga v nebesih“ — vidiš, vse to je menda prav pobožno, in tebi se zdi tudi prav lepo, a jaz ti pravim, da vse to so same prazne besede — „frazé“, pravimo mi, in fraze, ljubi deček moj, se ogibaj povsod, ako hočeš biti mož. Pusti vse to, veséli se lepih cvetic, ogleduj jih, tergaj jih tudi, nesi jih domov, da te bodejo tudi doma razveseljevale, a ne modruj mi, zakaj

ti ugajajo, česa te spominjajo in opominjajo. Skoraj ti pride šas, ko jih bodeš zopet iskal po polji, po gozdi, tergal jih, pregledoval, popisoval, porazredoval in imenoval; pozneje morda tudi razrezával, njih notranje dele in organe preiskoval i. t. d. ukaželjen mladenič ali celo učen možak. — Tako! zdaj pojdi in tako úči tudi svoje bratce in sestrice!

Simbolika ima veliko imenitnost v zgodovini človeškega razvoja; v bogočastji, umetnosti in tudi v začetku znanosti; a njen pomen gine, bolj in bolj si prizadeva človek, kolikor je moči umerjotčemu očesu, gledati resnici brez zagrinjala v obličje. Mogoče, da s tem gine poezija, a tu ni nobene pomoči. Žalujte, jokajte se, blage, rahločutne duše, da gine iz sveta vse kar je lepega, solze vaše in pobožne želje vaše ne ustavijo človeškega razvoja. Človeštvo se razvija po gotovih, določenih zakonih in kakor posameznega odraslega človeka, tako ni človeštva mogoče potisniti nazaj v mladostna, otročja leta.

Ljubezen do narave budimo v mladih sercih; ona je pravo zdravilo zoper surovost in vsestransko popačenost, večni vir najčistejših užitkov v slehernem stanji človeškega življenja. Za to pa ni nikakor potreba, da vcepljamo mladini napačne pojme o naravi, da jo ji kažemo tako, kakoršna si želimo da bi bila. Lepo je res in nekako čudovito dobro dé človeškemu sercu misliti si, da je narava dobrotljiva mati, katera skerbi za vse svoje stvari kakor koklja za svoja piščeta. Ali kaj pomaga, če mlademu sercu vcepimo to lepo, tolažilno vero, življenje mu skoraj pokaže, da je ta vera samo lepa sleparija in to spoznanje je bridko, bolj boli nego veseli ona lepa kriva vera. Resnico govorimo z mla-

dino tudi o naravi, kolikor pripušča stopinja njenega razvoja; ako ji česa povedati ne moremo, molčimo pošteno, to je edino pravo. Ne pravimo otrokom, česar sami ne verjamemo, oni pa naj verjemó, zato ker so otroci, vsaj dokler so otroci, ker je to lepo, poetično, pobožno, češ da blaži mlado serce, n. pr., da tiči Boga hvalijo se svojim petjem, da je njih preprosto žgolenje neka jutranja ali večerna molitev, da cvetice svoje pisane glavice odpirajo, svojo prijetno dišavo dihajo svojemu stvarniku v prijeten dar in tako človeka opominjajo, naj enako izpolnjuje svoje dolžnosti.

Ako otroke tako učimo, kaj dosežemo? Eni nam bodo verjeli, da je res tako, dokler ne spoznajo, da vse to ni resnično. Drugim razumnejšim bode se vse to čudno zdelo; na skrivnem si bodo mislili svoje in pustili učenika govoriti svoje — oboje enako žalostno, škodljivo! Narava je, taka kakoršna je, tako lepa, tako veličastna, da sama ob sebi, molče slavi mogočno in modro stvarnikovo roko, ne recimo, da dela to vedoma in hotoma. Tako tudi preserčni angeljski obrazki na kaki Rafaelovi podobi slavé umetnika, ki jih je ustvaril, in vendar niso ustvarjeni za to. Tako podučevanje o naravi ne bode na kvar pravi pobožnosti v mladih sercih, še prav budilo in gojilo jo bode, dajalo ji pravo, resnično, terdno podlogo. Tako podučevanje bode razvijalo zdrav čut, zdrav razum v mladini, učilo jo zdravo gledati, misliti in čutiti v vsem življenji.

Ta načela, kakor sem jih poskusil tu pojasniti govoreč o g. Tomsičevih „Dragoljubcih“, naj nas tudi vodijo, ko pišemo za mladino. Nerad se ločim od tega vprašanja, ki se mi zdi silno imenitno; a bojim se, da bi ne bili vsaj nekateri

mojih čestitih bralcev nejevoljni, da jih toliko časa pitam s predmetom, kateri jim ni tako pri serci, kakor meni.

Kakor sem že omenil, moje besede ne merijo naravnost na g. Tomšičevo knjigo, ona mi je podala samo priliko govoriti o tem preimenitnem vprašanji. Veselilo bi me in té moje verstice bi dosegle svoj namen, ako bi izprožile „diskusijo“ o tem predmetu. Naj se torej oglasi g. Tomšič sam, ali pa kedor drug hoče, ter pové svoje, morebiti mojemu nasprotno mnenje, pobija, kar se mu zdi napačnega v moji razpravi: to more biti samo resnici na korist.

Zdaj bi bilo pa lepo, ko bi g. Tomšič vstal ter se oglašil tako: Spis, o katerem ti tako govoriš, ni moj, kakor morebiti meniš, ne kakega obskurnega pisarja; to je pisal ta in ta slavni mož. Ako bi g. Tomšič mislil, da mi je s tem razodanjem — „sapo zaperl“, da je po tem pravda končana, motil bi se. Jaz sem se učil spoštovati učenjake-veljake in poslušati, kaj govoré; ali potem je treba preudarjanja in presojevanja, če me prepričajo njih dokazi, dobro, podam se, hvaležen sem jim za podúk in njih prepričanje je moje prepričanje; ako pa njih terditev meni noče v glavo — brez zamere: „amicus Plato, amicus Cicero, sed magis amica veritas“ — ti meniš tako, jaz pa tako. O imenovanem spisu torej ne bodem mislil drugače, ako se mi tudi razodene, da ga je spisal sam Pestalozzi, Diesterweg, Schrader ali pa celo naš glasoviti — Dittes!

Za konec naj ponovim še enkrat željo, katero sem že nekje izrekel: Na noge, pisatelji slovenski, kateri čutite zmožnost v sebi, pišite za mladino! Ne mislite, da se s tem ponižate sè svojim talentom, češ, za mladino naj pišejo kaki

nizje verste pisatelji, kakor izdaje kalendarje, kedor kaj boljšega ne vé. Delati za mladino, to je vzvišen, svet poklic, za katerega so izvoljeni samo najboljši, najblažji možje. Pišite, kar kateri najbolje more in zna: pesmi, povesti, igrokaze. V vsem kar pišete, bodite resnični, pošteni, ne mislite si: za mladino je že dobro, kar je in kakoršno je. „Za mladino je najbolje ravno dobro dovolj“, pravi Nemeč; zlata beseda, katera vam bodi vedno pred očmi! Merite naravnost v serce, v njem budite in gojite blage čute, ljubezen do narave, roditeljev, domovine, človeštva, veselje do dela, varčnosti, treznosti; učite jih dolžnosti, katere imajo do sebe, do svojih, do človeštva; zatirajte in trebite iz mladih serce vse, kar je hudobno, surovo, podlo. A vse to brez suhoparnega in dolgočasnega moralizovanja in modrovanja! Resnica naj vas vodi povsod: naravo, svet, življenje kažite svojim mladim bralcem v pravi podobi; vse bodi zdravo, jedrovito brez mehkužne sentimentalnosti, a tudi brez surovosti! Ljudje in zlasti otroci v vaših spisih naj bodejo taki, kakoršni res po zemlji hodijo. Sosebno vam priporočam otroke; mislijo naj vam in govore kakor otroci in vendar imej vse svoj posebni pomen. Vi ne veste, kake zlate resnice, kake globoke modrosti je mogoče pokladati otrokom v nedolžna usta, in vendar bodejo govorili po otročje. To je težavno res, ali kedor tega ne zna, naj ne piše za mladino.

Ako bodete delali tako, kaj dosežete? Na slavo ali celo na dobiček pač ne bodete mislili, upam; ako pride, prav; ako ne, tudi dobro! Dosežete pa gotovo, kar je več vredno, dvoje: prvič, blažili bodete, v neko zdravo idealnost bodete

povzdigovali mlada serca, kar je zlasti v našem času tako silno potrebno. Drugič, budili bodete v mladini rodoljubje, ljubezen do domačega jezika; kako bi človek ne spoštoval in ne ljubil jezika, v katerem je bral v svojih mladih letih tako lepe stvari, kokošinih mordâ v nobenem drugem jeziku, z veseljem in ginenjem se jih spominja še v poznih letih. Naši mladini, moški in ženski, ne bode treba sezati, kakor smo morali nekdam mi, po nemških knjigah, ako hoče kaj lepega brati. Ali ni to lep

smoter „des schweisses der edlen wert?“ In po verhu še nekaj. Bogatili bodete tudi domače slovstvo z lepimi, plemenitimi spisi, kakoršnih nam je tako živo potreba.

Komur se kakošen tak spis posreči, naj ne skerbi, kam bi z njim. Prilika je zdaj lepa, g. Tomšič bode gotovo z veseljem sprejel v svojo „Knjižnico slovenske mladine“, kar se mu lepega pošlje in pisatelju kakor izdatelju bode gotovo hvaležno — to je: knjigo bode kupovalo slovensko občinstvo. S.

V a d n i c a.

14.

G. J. M. v L. Če zdravnik reče bolniku, da mu ni upanja in pomoči, to je prav žalostno, zdravniku bi se tudi po pravici očitalo, da je preterdó, progrozovitno ubozemu bolniku kar tako naravnost v óči izreči sodbo. Če vam pa mi, dragi gospod, tudi tako naravnost, brezuvetno rečemo, da vam ni upanja in pomoči, da niste pesnik in ne bodete nikoli, storite kar hočete; bodite še tako mladi, učite se na vse kriplje in pretege, vse vam nič ne pomaga — ako vam to rečemo, bode se vam naša sodba mordâ tudi terda zdela, toda pomislite: pesništvo vam ni življenje, brez njega lahko prav pošteno in dobro, morebiti tudi slavno živite; svojemu narodu, katerega gotovo iskreno ljubite, lahko koristite kako drugače. Vaša sirota govori na materinem grobu:

Sedaj, kdo meni bode dajal kruha,
Kdo branil me névarnosti?
Kdo učil me bo spoznavat sv. duha
In drugih lepih čednosti?

In slednjič prosi Boga:

Daj, pihni dušo 'z mojega telesa,
Potem bom rešena nadlog.

Ko bi vam svetovali: preberite še enkrat prav pazljivo té besede, kolikor móči objektivno, tako kakor da bi jih bil kedo drugi pisal, ne vi — to bi vam morebiti sedaj malo pomagalo. Ali berite jih čez nekaj let, prepričani smo, da se jim bodete sami smijali. Bodite torej pametni ter pustite pesnikovanje; ne mučite samega sebe, uboge poezije in nekoliko pač tudi nas s tako neuspešnim trudom, s tako brezupnimi poskusi. — Zdravi in veseli! S.

Slovenski glasnik.

Ja dranski glasovi. Zbirka moških zborov in četverospsevov Antona Hajdriha. Uredil in izdal V. Kosovel. Cena 1 gld. 20 kr. Ta zbirka, ki je prišla ravnočkar na svetlo in to v pravlični obliki, obseza 12 kompozicij našega prerano umerlega, darovitega skladatelja Antona Hajdriha. Gosp. Kosovel, ki je oskerbel njeno izdajo, prosi „vse gg. naročnike, zlasti studente, ki so na početnicah in se jim torej ne vé kam dotični iztis poslati, naj bi blagovolili naznaniti svoj naslov g. V. Kosovelu v Černicah pri Gorici“.

Listnica odpravnštva. P. V. K. v Č. „Zvon“ ni prejel nikake vabilne polne, zato je tudi

verniti ne more. Ako jo je pa tudi morebiti prejel — mogoče da smo pozabili — naročnik se ni pri nas nobeden oglasil.

G. J. G—k. v K. Poravnano.

G. dr. N—č. v K. Poslali 2-50, tako je v našem zapisniku.

Opomin in prošnja.

Ker je s to številko poteklo 3. četertletje, prosimo čč. gg. četertletne naročnike, naj blagovolé ponoviti naročnino.

„Zvon“ izhaja 1. in 15. dan meseca; naročnina 5 gold. za vse leto, 2-50 za pol leta; Napisi: Redaction des „Zvon“, Wien, Währing, Herrngasse 110.